קדושת לוי — כי תבוא

את ה' האמרת היום וכו' (דברים כו, ז). הכלל הוא, כי השפע מהבורא ברוך הוא נקרא דבור כנאמר (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו, וכשישראל הם במדריגה עליונה אז כביכול ישראל גורמים הדיבור בהקדוש ברוך הוא להשפיע עליהם טובות, כי אם חס ושלום אינו כן נאמר (שמות טו, יא) מי כמוך באלים, ודרשינן (גיטין נו:) באלמים כו'. וזהו הרמז את ה' האמרת היום, אתה גורם היום בדיבור בהקדוש ברוך הוא להשפיע שפע טובה על ישראל וזהו כשישראל הם במדריגה עליונה בבחינת היום שבכל יום ויום יהיה בעיניהם כחדשים:

וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כו' ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת (דברים כו, יח). הנה בביאור הפסוק אין קישור תיבות אשר עשה לשם בתחילה התיבות לשם כו'. ויבואר על דרך כו', לתיבת כל הגוים, מהראוי היה לכתוב מאמר חכמינו ז"ל (סנהדרין צט.) מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם וכו'. ויבואר עוד מאמר חכמינו ז"ל (יומא פו:) גדולה תשובה שזדונות נעשו לו כזכיות. להיות כי יש שני מיני עבדים. אחד, שרואה תמיד פני המלכות ועובד אותו. ואחד, שאינו רואה תמיד פני המלכות אך מעורר עצמו לעבוד את המלכות ואין מבקש מאת המלכות ההצטרכות שמגיע לעצמו, אך בקשתו שיהיה יכול לעבוד אותו. והנה זה שעובד אותו כך שאינו מבקש ההצטרכות שנוגע לעצמו רק בקשתו לעבוד אותו תמיד ומפנה עצמו מכל עסקיו ומשעבד נפשו אל ה'. זהו מכוון בפסוק (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטוף, רוצה לומר זה התפלה שהוא לצורך עצמו, דהיינו לעני שהוא צריך לפרנסה, כי יעטוף לשון איחור הוא מאחר אותו ואינו מבקש אותו, רק לפני ה' ישפוך שיחו, דהיינו שיוכל להיות תמיד לפני ה' ולעבוד אותו, הגם שיש לו דאגת פרנסה, אף על פי כן הוא משעבד נפשו לה'. והנה אז יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול ואומר ראו אדם מלא עון כזה ימלא לבו לדבר גדול כזה לעבדני ושמח בעבודתו כל כך. וזה שאמרו מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם, כי מבעלי תשובה יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול שהוא איש בער ועד השתא הלך בדרכי כסיל והשתא יתלהב כך לעבודת ה'. ומשום הכי גדולה תשובה שזדונות נעשין לו כזכיות, כי מחמת גודל התענוג של הבורא ברוך הוא עושה לו מזדונות שלו זכיות. והנה כאשר הקדוש ברוך הוא משגיח על ישראל ועל האומות ורואה שאין האומות עובדין אותו הקדוש ברוך הוא מתפאר מאוד בישראל ואומר כל שבעים אומות הם כסילים ושוטים וישראל בחר לו יה:

וזה שנאמר וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כו' על כל הגוים אשר עשה, אם תאמר למה ברא אותם, לזה אמר שברא את הגוים לשם ולתפארת ולתהלה שיוכל להתפאר בישראל. והנה התפארות הוא לבוש שהשם יתברך ברוך הוא מתלבש בתפארת ונתכנה התפארת בשם לבוש כמו שנאמר (שמות כח, ב) ועשית בגדי קודש לשם ולתפארת. וזהו יכבוש עונותינו (מיכה ז, יט) רוצה לומר, מלשון כבשים ללבושיך, דהיינו תפארת, פירוש שמתפאר עם עונות לאמר איש עון כזה יעבוד אותי נמצא מתפאר הקדוש ברוך הוא עם העונות. וזהו יכבוש עונותינו, שהתפארת מכונה בשם לבוש שהקדוש ברוך הוא מתלבש בתפארת ההוא. וזהו מעביר ראשון ראשון, פירוש של חוטא הזה הקדוש ברוך הוא מעביר ראשון ראשון העונות. והטעם דכך הוא המדה, פירוש לבוש, דהיינו התפארות שמתפאר הקדוש ברוך הוא עם עונותינו, רוצה לומר וכן הוא המדת תפארת שהקדוש ברוך הוא מתפאר עם עונותינו ולכן מעביר ראשון ראשון אמן:

או יבואר, וה' האמירך כו'. ולהיותך עם קדוש כאשר דבר. הכלל, הדיבור שיוצא מפי הקדוש ברוך הוא הוא רק חסד על העולמות ובאמת הדיבור בשעה שהוא דבוק להקדוש ברוך הוא אז הוא חסד גדול אבל כשמתפשט הדיבור מפי הקדוש ברוך הוא אז החסד מצמצם עצמו כפי שיוכלו העולמות לקבל כל אחד כפי בחינתו אבל באמת אדם אשר דבוק תמיד להקדוש ברוך הוא אז יכול לקבל החסד כאשר הוא דבוק להקדוש ברוך הוא. וזהו לעם קדוש כאשר דיבר, כאשר הדיבור דבוק להקדוש ברוך הוא:

ובתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב (דברים כז, ח). ועיין ברש"י ז"ל באר היטב בע' לשון. וצריך להבין מה צוה בכאן לכתוב את התורה בע' לשון. ויבואר על פי פירוש רש"י ז"ל בראשית (בראשית א, א) כו', כדי שלא יאמרו כו', הם אומרים להם כל הארץ כו', וברצונו ניטלה מהם ונתנה לנו. הפשט הפשוט כיון שישראל קבלו התורה ולכך נתן לנו את הארץ, וזה שאמר הקדוש ברוך הוא להקים אבנים ולכתוב עליהם התורה בשבעים לשון בבואם לארץ כדי להראות לכל האומות לכך יקחו ישראל את הארץ, כי על שלא קבלו התורה כל האומות כי אם ישראל לבדם הם קבלו התורה לכך יקחו ישראל את ארץ ישראל:

וידבר משה והכהנים הלוים כו' היום הזה נהיית לעם גו' (דברים כו, ט). פירש רש"י בכל יום יהיה בעיניך כחדשים ועל ידי מה מחמת שאתה מאמין שבכל נשימה ונשימה אתה מקבל חיות חדש אם כן אתה בריה חדשה, אם כן תזכה על ידי אמונה זו לשמוע

בכל יום את מעמד הר סיני, ואם כן כיון שתשמע מעמד הר סיני זהו שאמר ושמעת בקול ה' אלהיך, כי בלא זה אין אתה שומע בקול ה' רק דברי תורה. אבל כשאתה זוכה לשמוע בכל עת מעמד הר סיני תזכה לשמוע בקול גופא של ה' אלהיך:

והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך (דברים כח, א). יבואר על פי מאמר חכמינו ז"ל (חגיגה טו:) בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב שובו בנים שובבים. ובאמת כל איש ישראל זוכה לפי מדרגתו לשמוע זה הקול וכמאמר רבותינו ז"ל אף על גב דאיהו לא חזי מזלייהו חזי. ומזה הקול בא התעוררת תשובה לכל איש ישראל בכל יום. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל חוץ מאחר, כלומר את אחר אינו מעורר זה הקול לשוב בתשובה, רק אם יתעורר מעצמו לשוב בתשובה יקבלו אותו. אבל זה הקול אינו מעורר אותו לשוב בתשובה, כי הוא היה למעלה ולא שב לכך צריך להתעורר מעצמו בתשובה אבל את כל ישראל חוץ כו', מעורר זה הקול לשוב בתשובה. וזהו והיה אם, והיה לשון שמחה. אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, היינו הקול מלמעלה המשמיע בכל יום, היינו הבת הקול כנ"ל המשמיע בכל יום לשוב בתשובה:

בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך (דברים כח, ז). הכלל, כי ישראל עם קדוש יש להם יראת ה' ואהבה לה' והתפארות הבורא ברוך הוא וכן יש להם כל הז' מדות להבורא ברוך הוא בכדי ליתן שפע טוב לישראל שיש להם כל המדות להבורא ברוך הוא וכמו כן לעומת זה יש יראה חיצונית וכן אהבה ושאר המדות. והחילוק הוא, בקדושה יכול להיות כל המדות ביחד באחדות הפשוט ורחמנא לשזבן בחיצונים אינו יכול להיות כל השבע מדות ביחד כיון שיש לו יראה אינו יכול להיות אהבה עמו וכן שאר המדות, אבל בקדושה יכול לעבוד עם כל המדות ביחד באחדות פשוט. וזהו הרמז בדרך אחד יצאו אליך, כי החיצונים אין להם אלא מדה אחד או אהבה או יראה או שאר מדה אחד משבעה מדות אבל אינם יכולים להיות כל השבעה מדות ביחד. אבל אתה שאתה הוא בקדושה ואתה יכול לעבוד בקדושה את הבורא ברוך הוא בכל השבע מדות ביחד. וזהו הרמז בדרך שהאויב אינו יכול לבוא עליך, רק במדה אחת אבל אתה יש לך כל השבעה מדות לכך ינוסו לפניך. וזהו ובשבעה דרכים ינוסו לפניך:

יצו ה' אתך את הברכה באסמיך (דברים כח, ח). כי הכלל, כי יש שהבורא ברוך הוא משפיע טובות שדרכו לרחם על עמו ישראל ומשפיע טובות וברכות על עמו ישראל. וזהו השפע הוא שפע מגולה ונראה טוב ויש שהבורא ברוך הוא משפיע טובות על עם קדוש בהתעוררת התחתונים והשפע הטוב הנשפע מהבורא ברוך הוא בהתעוררות התחתונים השפע ההוא הוא בלבוש ובתחילה נראה לא טוב. רק אחר כך בא הטוב ונמצא הטוב הוא סתום. וזהו יצו ה' אתך את הברכה, הנשפע מכחך מחמת התעוררות שלך, וזה אתך את הברכה, הברכה הנשפע מאתך מחמת התעוררת שלך זהו הברכה הוא באסמיך דבר הסמוי מן העין, כלומר הטובה הוא סתום וגנוז כמו בעקידת יצחק:

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים. הכלל יבואר על פי מאמר חכמינו ז"ל (ב"ב עה:) עתידים מלאכי השרת לומר לפני הצדיקים קדוש, ונמצא הצדיקים זוכים יותר משמים. וזהו יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים, כלומר זה הטוב אשר אצל השמים הוא אוצר, כלומר סגור וסתום זה יפתח לך הקדוש ברוך הוא שאתה יהיה לך מדריגה גדולה יותר מן השמים:

או יבואר, יפתח ה' לך את אוצרו הטוב (דברים כח, יב). על פי דאמרינן בגמרא (ברכות לג:) אין להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של יראת שמים. הכלל כי בתחלה בא לאדם היראה ואחר היראה בא התענוג והתענוג הוא גנוז בהיראה, כי אם היה בא התענוג בתחלה לא היה העבדות נחשב כלל, כי לא היה עבדות כלל מצד בחירה רק מחמת התענוג ולכן צריך להיות התענוג טמיר וגנוז, רק צריך האדם ליגע עצמו ביראת ה' כל הימים, ואחר כך משיג התענוג. וזהו הרמז בפסוק (ישעיה לג, ו) יראת ה' היא אוצרו, כי אוצר נקרא דבר הטמיר וגנוז, כי בתוך היראה גנוז תענוג. וזהו יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, כלומר יפתח ה' לך את הטוב הגנוז באוצר שהוא יראת ה' אחר שיעבוד את הבורא ביראה. וזהו שמסיים הפסוק לתת מטר ארצך בעתו, כי יש שהבורא ברוך הוא משפיע טובות והם מגולים ויש שהבורא ברוך הוא משפיע טובות והם סתומים ומלובשים במדה שאינה טובה כמו בעקידה של יצחק. אבל כשהקדוש ברוך הוא משפיע טובות מגולים על ישראל אז יושפע במדה הראויה לה. וזהו מטר ארצך בעתו, במדה הראויה ונמצא בתחלה צריך להיות העבדות ואחר כך בא התענוג. וזהו זכור ושמור זכור מרומז בעבדות, והתענוג מרומז בשמור:

והיית לראש ולא לזנב והיית למעלה ולא תהיה למטה (דברים כח, יג). לכאורה תיבות ולא לזנב, וכן תיבות ולא תהיה למטה, היא מיותר. והנראה, דהנה יש שלשה עולמות. עולם המחשבה, ועולם הדיבור, ועולם המעשה, וכולם הקדוש ברוך הוא מחיה אותם. והנה ראש עולם המעשה הוא שוה עם סוף עולם הדיבור, וראש עולם הדיבור הוא שוה עם סוף עולם המחשבה, וראש עולם המחשבה הוא למעלה הימנו. וזה הרמז והיית לראש כו'. והיית למעלה, כלומר שאתה תהיה דבוק בראש עולם המחשבה שאין למעלה הימנו. וזהו הרמז בפסוק הנ"ל ולא לזנב, כי כשאדם דבוק בראש עולם הדיבור אזי הוא דבוק בסוף עולם המחשבה וכן כשהוא דבוק בראש עולם המעשה אזי הוא בסוף עולם הדיבור, אבל כשאדם דבוק בראש עולם המחשבה אזי אין שם סוף כלל: